

KULTURDEPARTEMENTET
Postboks 8030 DEP
0030 OSLO

Deres ref.
21/4252

Vår ref.
21/00025-156

Saksbehandler
Liv Jorunn Bårdsnes
Horgheim

Dato
07.12.2021

Svar på høring - Ny arkivlov

Rauma kommune stiller seg stort sett positiv til høringsnotatet, men vi mener at departementets forslag har gått for langt vekk fra NOU-en som Arkivlovutvalget leverte i 2019. Vi stiller oss positiv til at språket i loven er blitt forenklet, at arkivfaglige prinsipper er lovfestet og at det nå er satt større søkelys på digitalisering.

Tilvisninger til forskrifter

Kulturdepartementets forslag er vesentlig mindre omfattende en Arkivlovutvalgets grundige forslag som ble presentert i NOU-en i 2019. Lovforslaget er også kortere enn dagens arkivlov. Hovedtrekk ved forslaget er at arkivfaglige prinsipper er lovfestet i de ulike paragrafene, mens faglige og tekniske detaljer skal komme med nye forskrifter. Dette inkluderer paragraf 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10 og 11.

Etter vår oppfatning er det umulig å ta stilling til innholdet i overnevnte paragrafer før disse forskriftene er på plass. Det at arkivfaglige prinsipper er lovfestet er bra, men innholdet i paragrafene kan bli overflatisk når det ikke vises til konkrete regler. Dessuten er det uheldig at det kan ta flere år før disse forskriftene trer i kraft, og inn til den tiden kommer gjelder dagens forskrifter.

Vi viser også til at det i noen paragrafer er vist til forskriftshjemmel mens andre viser til en slags forskriftspåbud. Paragraf 2, 4, 5, 7, 8, 9 og 11 ordlegges slik at departementet «kan gi forskrift», mens forskriftshjemmel i paragraf 10 ordlegges slik at departementet «gir forskrift».

Manglende arkivplikt til private som utfører oppgaver på vegne av det offentlige

I § 2 om virkeområde, utvides arkivplikten til å omfatte «andre som treffer enkeltvedtak eller utferdar forskrift» (første ledd, bokstav b) og virksomheter som det offentlige direkte eller indirekte har en høyere eierandel enn 50% i (tredje ledd).

Her er det valgt å gå vekk fra Arkivlovutvalgets forslag om å la loven også omfatte private virksomheter som utfører oppgaver på vegne av det offentlige. Dette er virksomheter som innbyggere i Rauma kommune benytter seg mye av, for eksempel private barnehager, privatskoler, tannlegeklinikker, legekontorer osv. Vi mener at dette er et stort hull som arkivlova per dags dato ikke dekker, og vi er skuffet

Åndalsnes - Romsdal

Verdens beste kommune for naturglade mennesker!

Postadresse

Vollan 8a, 6300 Åndalsnes

E-post

post@rauma.kommune.no

Besøksadresse

Vollan 8a, 6300 Åndalsnes

Hjemmeside

www.rauma.kommune.no

Telefon

71 16 66 00

Kontonr.

9655 09 49005

Org.nr

864 980 902

over at dette vil fortsette å ligge udekket. De av våre innbyggere som benytter seg av disse tjenestene vil miste viktig dokumentasjon siden den ikke blir underlagt arkivplikt.

Det nevnes at den slags arkivplikt vil kunne bli pålagt private med særlovgivning. Dette mener Rauma kommune ikke er en hensiktsmessig løsning da det vil ta lang tid å få gjennom en slik eventuell lovgivning. Vi viser også til at det vil medføre mye arbeid av Kulturdepartementet å få andre departementer til å iverksette slike lovendringer. For å sikre rettighetsdokumentasjon for de som bruker private tjenester er den enkleste og sikreste løsningen å iverksette arkivplikt gjennom ny arkivlov.

Rauma kommune savner et ledd som sørger for at denne virksomheten også blir underlagt lovens virkeområde. Da kan også lovens navn bli som foreslått i NOU-en; «Lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver».

Manglende føresegner om dokumentasjonsstrategi

Rauma kommune stiller seg positiv til at føring av arkivplan blir lovfestet i Kulturdepartementets forslag. Arkivplan er viktig og et godt verktøy. Det er også bra at arkivfaglige prinsipper blir lovfestet når det gjelder arkivplikt og arkivering i § 4 og 9. Samtidig savner vi at dette presiseres på en mer detaljert måte i tråd med NOU-en fra 2019. Vi mener at kravene for arkivering og dokumentfangst bør være tydeligere og heves på et høyere plan.

Dokumentasjonsstrategi er et ord som var mye brukt i NOU-en og Rauma kommune savner bruken av dette ordet og hva det innebærer i ny arkivlov. Vi foreslår at ordet dokumentasjonsstrategi brukes framfor ordet arkivplan. Begrepet arkivplan oppleves utdatert, det kan knyttes sterkt til Arkivplan.no, og dette kan være misvisende. Vi mener dokumentasjonsstrategi er et mer beskrivende og tidsriktig begrep som vil formidle betydningen av arbeidet med arkiv, intern-/dokumentkontroll og informasjonssikkerhet for andre fagfelt.

Manglende plikt for å ha avtaler om arkivansvar for fellessystemer

Det er bra at § 5 lovfester at organ kan avtale hvordan arkivansvar skal være for fellessystemer som går på tvers av forvaltningsnivåer. Dette er et aktuelt spørsmål for kommunene i Møre og Romsdal siden mange kommuner samarbeider om tjenester innenfor vertskommunesamarbeid.

Vi mener at dette bør presiseres enda skarpere. I stedet for å ordlegges slik at avtaler om arkivansvar *kan* lages, bør det i stedet ordlegges at slike avtaler *skal* lages.

Interkommunale arkivinstitusjoners rolle for fremtida

Avleveringsplikta for kommuner og fylkeskommuner er per dags dato fastsatt i arkivforskriften § 18. Kulturdepartementets forskrift introduserer en lovfestet plikt for kommuner å ha dedikerte arkivdepot og plikt til å deponere eldre og avsluttete arkiv til langtidsbevaring i depot. Dette er bra.

Mange kommuner har inngått samarbeid om interkommunale arkivdepot. Disse institusjonene er selvstendige rettssubjekt, men er likevel lite annet enn en forlengelse av eierkommunene. I de siste tiårene har IKA-ene vokst raskt frem, og sammen med arkivmateriale flyttes også kompetanse og forvaltningserfaring over fra kommunene og til IKA-ene.

Tross for denne utviklingen åpner kulturdepartementets forslag ikke for noen slags utvikling av den kommunale depotordninga. IKA-enes funksjon som en forlengelse av kommunene står i aller størst grad uendret fra dagens arkivlov og forskrifter og det åpnes ikke for endringer eller utvikling av dette forholdet.

Om Nasjonalarkivet og den regionale ledelsen

Rauma kommune har ingen innvendinger til § 3 om endringer på Arkivverkets navn og rolle, men savner en tydeligere definisjon av hva Nasjonalarkivet skal innebære på det regionale nivå. Hvilken påvirkning vil dette ha på Statsarkivene og deres regionale rolle?

Krav om digitalisering for kassasjon vil bli presedensgivende for kommunene

§ 10, sjuende ledd, introduserer en forskriftshjemmel for Nasjonalarkivet å kreve avleveringsformat for statlige organer som avleverer arkiv til Nasjonalarkivet. Dette er omtalt på side 111-113 i høringsnotatet. Der kommer departementets intensjon frem om at det skal ikke bygges nye papirmagasiner for Nasjonalarkivet og at det skal etter hvert fastsettes i forskrift en plikt for statlige organer til å avlevere arkiv i digitalt format.

Rauma kommune mener at selv om dette ikke kommer til å dekke kommunale arkiv med det første vil det bli presedensgivende når en slik plikt evt. blir fastsatt i forskrift. Når statlige organer har blitt vant til å digitalisere og kassere arkivmateriale for digital avlevering vil det fort også bli normalisert for kommuner å følge etter.

Rauma kommune påpeker at hvis/når dette blir aktualisert for kommuner da vil deponering medføre ekstra kostnader for kommunene, eller evt. at deponering blir utsatt på grunn av ressursmangel. Dette er i strid med høringsnotatet side 170, der det sier at ny arkivlov skal ikke medføre ekstra kostnader for avleverende organer.

Om forbud mot levering av arkiv til utlandet

Rauma kommune mener tittelen på § 7 om forbud mot å føre arkiv ut av landet er misvisende. Det er ikke noe nytt at det er forbud mot å levere arkiv til utlandet, men det som i effekt er endret fra gjeldende lov er at det nå kun blir forbudt å levere arkiv ut av EØS. Paragrafens andre ledd gir hjemmel for tidsavgrenset utførsel i forbindelse med mediekonvertering, konservering og sikring innenfor EØS-området, uten å kreve en tillatelse fra hverken Nasjonalarkivet eller departementet.

Vi mener at dette åpner for lettere flyt av norske arkiv til utlandet innenfor EØS-området og stiller spørsmål på hvilke konsekvenser dette vil ha. Ved å gjøre det lettere for arkiveiere å utlevere arkiv til mediekonvertering til utlandet vil det kunne ha en negativ påvirkning i forhold til de interkommunale arkivenes stilling/kompetanse på digitaliseringsmarkedet.

Med hilsen

Liv Jorunn Bårdsnes Horgheim
Serviceleder

Toril Hovdenak
Kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Kopi til:
Sentraladministrasjon - ledelse, Toril Hovdenak
HR - avd.leder, Perry Helge Ulvestad

Politisk styring og kontroll - ledelse - ordfører, Yvonne Wold
MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE FELLESTJENESTA (Underenhet)
IKA Møre og Romsdal